

Motion till riksdagen 2018/19:2783

av **Lars Hjälmered m.fl. (M)**

Fler företag och stärkt konkurrenskraft

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska prioritera arbetet med regelförenklingar för företag samt kontinuerligt redovisa för riksdagen hur arbetet fortlöper och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur Regelrådet kan stärkas i sitt arbete och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta företagens uppgiftslämnande till myndigheter genom ”En dörr in” och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa kommuners avgiftsuttag för icke genomförd tillsyn och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla 3:12-reglerna och underlätta förutsättningarna för generationsskiften i företag och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge länsstyrelserna i uppdrag att säkerställa en enhetlig rättstillämpning i hela landet genom rättsliga styrdokument och fortsatt koncentration av uppgifter och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla former för att stimulera det privata riskkapitalet att, oberoende av statliga insatser, komma in tidigare i investeringskedjan, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Finansinspektionen i uppdrag att se över hur regelverket i banksektorn kan förenklas för små aktörer så att konkurrensen kan öka och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta mindre företag, s.k. mikroaktiebolag, undantas från en del administration så att de kan fokusera mer på att driva verksamheten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera lagen om osund konkurrens och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka rätten till tjänstledighet för att starta företag från dagens sex månader till minst ett år och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hela företrädaransvaret för att göra det mer proportionerligt och därmed inte inverka negativt på möjligheterna att rekrytera styrelseledamöter och starta företag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett kvalitetslyft bör genomföras inom gymnasiets yrkesprogram som bl.a. innebär att kopplingen till arbetslivet stärks med hjälp av Ung Företagsamhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa ett integrationsspår för kvinnors företagande och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en modell där företagare fungerar som mentorer för att utveckla nyanlända i deras entreprenörskap och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördjupa samverkan mellan staten och civilsamhällets organisationer och med det som grund inrätta en samordningsfunktion för att ytterligare främja entreprenörskapet hos nyanlända och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att brott mot svensk upphovsrätt ska straffa sig oavsett om förövaren har sin verksamhet i Sverige eller utomlands, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda i vilken omfattning svenska patent blir föremål för intrång i andra länder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över villkoren för åklagare att väcka straffrättsligt åtal för patentintrång och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tider och kostnader i civilrättsliga mål om patent för att hålla nere processkostnader och därmed stärka den enskilda rättighetsinnehavaren, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över lärarundantaget i syfte att ge universitet och högskolor en tydligare roll i att stötta forskare och uppfinnare i deras arbete med att starta företag och nyttiggöra forskningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillse att myndigheter i ökad utsträckning ska använda sig av innovationstävlingar för att bemöta angelägna samhällsproblem och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka innovationskontorens uppgift att medverka till kommersialiseringen av forskningen vid lärosätena i deras regleringsbrev, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla en nationell handlingsplan för innovationsvänlig upphandling i samråd med nyckelaktörer såsom myndigheter, landsting/regioner, kommuner och företag och tillkännager detta för regeringen.

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att EU:s tjänstedirektiv breddas i syfte att utveckla den inre marknaden och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa förutsättningar för export av svenska välfärdstjänster och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur regional och lokal expertrådgivning ska kunna upphandlas av fristående aktörer och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla insatserna för svenska företags möjligheter att medverka i FN-upphandlingar och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att det i bi- och plurilaterala handelsavtal skapas funktionella tvistlösningsmekanismer som underlättar för små och medelstora företag att etablera sig i andra länder, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att minska tullar och andra handelshinder för miljövänlig teknik och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över markägarens rättigheter som fordringsägare när det gäller dennes del av mineralersättningen vid en konkurs och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som förstärker äganderätten i gruvnäringen och ger en rimlig avkastning till markägaren och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur handläggningstider kan kortas och tillståndprocesserna kan förenklas i gruv- och mineralnäringen och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för landets besöksnäring och tillkännager detta för regeringen.
35. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en samlad översyn av strukturella hinder för besöksnäring och turism i syfte att skapa fler arbetstillfällen och tillkännager detta för regeringen.
36. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över Tillväxtverkets roll inom besöksnäring och turism och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en utvecklad samverkan mellan life science- och medteknäringen, akademien och hälso- och sjukvården i syfte att tillgängliggöra forskning och tillkännager detta för regeringen.
38. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja forskningskluster och innovationsmiljöer som ger långsiktig förutsägbarhet för forskning och utveckling inom life science i Sverige och att tillse förbättrade möjligheter att kunna utveckla forskningsresultat till nya produkter och tjänster, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka äganderätten i syfte att öka konkurrenskraften inom de gröna näringarna och tillkännager detta för regeringen.

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statligt ägda bolag som verkar på konkurrensutsatta marknader ska ha ett ägarperspektiv som möjliggör rättvisa villkor gentemot andra aktörer, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska vara ett föredöme för hållbart företagande och fortsätta det goda hållbarhetsarbetet för de statliga bolagen och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att riktlinjen för det statliga ägandet ska vara att i första hand komplettera där marknadsmisslyckanden råder och där särskilda samhällsuppdrag eller gemensamma värden bör värnas och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sälja de statliga bolag som inte är strategiskt eller säkerhetspolitiskt viktiga och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att intäkterna från försäljningen av statliga bolag ska användas för att amortera av på statsskulden och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten i sin roll som ägare ska vara ett föredöme vad gäller hållbarhetsredovisning enligt GRI (Global Reporting Initiative), CSR (Corporate Social Responsibility), affärsetik, transparens och ansvarstagande, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Sverige har på många sätt bra villkor för företagande och har under lång tid haft en konkurrenskraft i internationell toppklass. Våra framgångar bottnar i bra grundläggande villkor såsom väl fungerande institutioner, förhållandevis enkla regelverk och en välutbildad befolkning. Till det ska läggas att Sverige i efterdyningarna av 90-talskrisen beslutade om viktiga reformer kring budgetregelverk och pensioner som gett en ordnad ekonomi. Därtill har Sverige under det senaste decenniet tagit viktiga steg på områden som forskning, skatter och transporter som gjort Sverige till ett bättre land att investera, producera och anställa i.

Sveriges relativa försprång utmanas dock i takt med att fler länder utvecklas allt snabbare. Exempelvis finner man i undersökningar från Världsbanken och World Economic Forum att Sverige tappar mark. Bland annat pekas ett alltför högt skattetryck, skattekrångel, bristande flexibilitet på arbetsmarknaden och brister i utbildningssystemet som problemområden för svensk konkurrenskraft. Det finns även andra tecken på att utvecklingen går åt fel håll. Till exempel är nyföretagandet i Sverige det lägsta på tio år. Vi kan därför inte slå oss till ro, utan behöver fortsätta utveckla villkoren för företagande och tillväxt.

Det måste bli enklare att starta, driva, utveckla och äga företag i Sverige. Entreprenörer ska ha förutsättningar att vilja och våga satsa på sina idéer. Arbetet med att genomföra regelförbättringar ska prioriteras, både här hemma och på EU-nivå. För att ta vara på den nya teknikens möjligheter och utveckla Sveriges internationella konkurrenskraft behövs en sammanhållen och offensiv digitaliseringspolitik. Tillgången till

välfungerande transporter, och infrastruktur är en förutsättning för både företagande och tillväxt – det gäller särskilt för ett glest befolkat land med stora avstånd som Sverige.

Skatter ska inte sätta käppar i hjulet för företag som vill växa. Ska vi klara välfärdens utmaningar på längre sikt behöver villkoren för företagens investeringar förbättras och skatterna på arbete minska. Skattesystemet ska belöna ansträngning, minimera särbehandling och kryphål samt uppfattas som legitimt. Fler investeringar ska hamna i Sverige.

I stället för att genomföra nödvändiga strukturreformer har den rödgröna regeringen genomfört kraftiga skattehöjningar på jobb och jobbskapande. Företag har drivits att lämna landet. Regeringens passivitet vad gäller arbetsutbudsfrämjande åtgärder, utbildningspolitiken och bostadspolitiken är oroande i ett läge då företagens behov av kvalificerad arbetskraft kommer fortsätta att växa både på kort och på lång sikt. Därtill har den rödgröna regeringen äventyrat flygtransporter, varit splittrad i handelspolitiken, och tryckt undan entreprenörer inom välfärden samt tagit steg som äventyrar ordning och reda i de offentliga finanserna.

Minskat regelkrångel

Ett stort hinder, särskilt för småföretag, är regelkrångel och byråkrati. Tungrodd byråkrati utgör en stor kostnad och försvårar för företag att både starta och växa. Under alliansregeringen sänktes företagens administrativa kostnader med sju miljarder kronor och det genomfördes närmare 500 förenklingar. Under den senaste mandatperioden har utvecklingen gått åt fel håll. Enligt undersökningar av Näringslivets regelnämnd har andelen företagare som anser att det blivit krångligare att följa statliga regler ökat från 15 procent i mars/april 2014 till 29 procent 2018.

Handlingsplan för regelförenkling

För att regelförenklingsarbetet ska gå framåt behöver Sverige en sammanhållen handlingsplan med tydliga mål. Hur detta fortlöper bör regelbundet redovisas av regeringen för riksdagen.

En stor del av de regler som berör företag genomförs och tillämpas av myndigheter. Därför bör regleringsbrev och instruktioner innehålla uttryckliga direktiv och uppdrag till myndigheterna att arbeta med regelförenkling.

Stärk kvaliteten på konsekvensutredningarna

Regelrådet har i uppdrag att granska förslag till nya regler och tillhörande konsekvensutredningar utifrån reglernas effekter för företag. Under 2017 godkändes endast 57 procent av de konsekvensutredningar som Regelrådet granskat. Det är undermåligt. Regelrådets utvärderingar måste tas på allvar. Vi vill uppdraga åt Tillväxtverket att intensifiera utbildningar för regelgivare i syfte att förbättra de kunskapsmässiga förutsättningarna för att upprätta konsekvensutredningar som håller god kvalitet. För det andra vill vi att regeringen stärker styrningen av kommittéer och annat utredningsarbete för bättre konsekvensutredningar.

Tydligare krav på konsekvensutredningarna vid implementering av EU-rätt

Hur EU-regler implementeras får direkta följder på Sveriges konkurrenskraft gentemot våra europeiska grannar. Därför bör alltid miniminivåer anges inför implementering av direktiv. Det bör också införas krav på tydligare redovisning i konsekvensutredningar i samband med genomförande av EU-lagstiftning. Konsekvensutredningarna ska innehålla en beskrivning av det för företagen minst ingripande sättet att genomföra rättsakten. I de fall miniminivån överskrids ska konsekvensutredningen innehålla en motivering till varför, en beskrivning av vilka genomförandeåtgärder som föreslås och en bedömning av vilka effekter detta får för företag. Myndigheter bör få i uppdrag att i sin verksamhet och vid normgivning beakta åtgärdernas påverkan på svenskt näringslivs konkurrenskraft.

Stärk Regelrådets mandat

Regelrådet är sedan 2014 en del av Tillväxtverket. Denna organisatoriska lösning bör utvärderas. Fram till dess måste Regelrådet få tillräckliga, oberoende och egna resurser inom Tillväxtverket för att kunna utveckla och kvalitetssäkra sin granskningsfunktion. Dessutom bör Regelrådets mandat breddas så att rådet i sina yttranden beaktar samtliga konsekvenser av regelgivning för företag, inte enbart företagens administrativa kostnader.

En dörr in

Kontakten med myndigheter bör också underlättas för företagen. Varje år lämnar svenska företag in totalt cirka 90 miljoner blanketter till 70 olika myndigheter. Det är ohållbart att uppgiftslämnandet inte sker på ett mer effektivt sätt. Vi föreslår därför ”en dörr in”, en plattform där företagare bara lämnar in uppgifter en gång på en plats och dessa uppgifter därefter slussas till aktuell myndighet. Dessutom behövs krav på att myndigheter och kommuner sätter en tydlig tidsgräns för handläggningstider av olika ärenden. Företagare måste kunna garanteras en rimlig handläggningstid av myndigheter och bli informerad om hur lång denna är.

Länsstyrelserna bör få i uppdrag att säkerställa enhetlig rättstillämpning i hela landet genom exempelvis rättsliga styrdokument och fortsatt koncentration av uppgifter.

Tillsyn som inte utförs

Det är inte ovanligt att kommuner fakturerar företag för tillsynsavgifter men sedan inte genomför själva tillsynen. En genomförd tillsyn kan vara en kvalitetsstämpel på verksamheten om utfallet är gott. Därför upplever många företag det som orimligt om tillsynen inte utförs. Går det inte i dialog med kommunerna få till en ändring är vi beredda att gå vidare och titta på möjligheten för lagstiftning som inte tillåter att ta ut avgifter för tillsyn som inte utförs.

Förenkla 3:12-reglerna

Idag beskattas många ägare till småföretag genom de så kallade 3:12-reglerna. Bakgrunden är vårt duala skattesystem som innebär att förvärvsinkomster beskattas enligt en progressiv skatteskala och kapitalinkomster beskattas med en proportionell skatt. Skillnaden i skatteuttag ger en spänning mellan inkomstlagen. Detta fordrar särskilda regler för att motverka att personer med höga arbetsinkomster fullt ut tar ut

dessa som lägre beskattad utdelning. Utredningen ”Översyn av skattereglerna för delägare i fåmansföretag” (SOU 2016:75) tillsattes av alliansregeringen för att säkerställa att avyttringar av kvalificerade andelar i möjligaste mån beskattas likformigt oberoende av om avyttring sker inom eller utom närståendekretsen. Regeringen bör gå vidare med dessa förslag. Därutöver behövs en översyn av hur 3:12-reglerna ytterligare kan förenklas, särskilt för växande företag med få anställda.

Utvärdera regelverket om osund konkurrens

För att förhindra osund konkurrens från offentlig sektor gentemot näringslivet infördes år 2010 särskilda regler om offentlig säljverksamhet i konkurrenslagen (2008:579). Det är nu hög tid att dessa regler utvärderas och ses över för att säkerställa att önskvärt resultat har uppnåtts.

Låt näringslivsfrämjande åtgärder utföras av privata aktörer

Moderaterna vill gärna i högre grad bygga utförandet av de näringslivsfrämjande åtgärderna på privata kvalitetssäkrade aktörer utanför myndighetskretsen. Dessa aktörer skulle exempelvis kunna utses genom att kvalitetskrav ställs och projekt och insatser sker i konkurrens mellan varandra. Myndigheternas, statens, uppgift skulle på detta sätt i huvudsak begränsas till att utifrån de politiska målen sätta allmänna ramar och fatta inriktningsbeslut för insatser och för kvaliteten på genomförare samt att följa upp resultaten, kontrollera att medlen använts på avsett vis och medverka till att förbättringar tillvaratas.

Bättre kompetensförsörjning

Kompetensförsörjningen är en av de viktigaste frågorna för svenska företag och avgörande för svensk konkurrenskraft och tillväxt. Samtidigt är det idag svårare än på mycket länge att hitta rätt kompetens. Enligt Arbetsförmedlingens ligger andelen privata arbetsgivare som upplevt brist på arbetskraft i samband med rekryteringar idag på den högsta nivå som uppmätt sedan 2005. Tillgång till rätt kompetens är också enligt Tillväxtverket det största tillväxthindret för företagen. Mer än vart fjärde företag ser detta som ett stort tillväxthinder och bland större småföretag och medelstora företag är andelen ännu större – närmare hälften.

Bättre möjligheter att rekrytera talanger

För att förbättra kompetensförsörjningen behövs en rad olika reformer: kopplingen mellan utbildning och arbetsmarknad behöver förstärkas, bostadsmarknaden behöver fungera bättre så att människor kan flytta till jobben och det måste också bli mer lönsamt att arbeta. Vi behöver också bli bättre på att attrahera talanger från andra länder. Allt fler företag ser sig omkring i världen efter just den specifika spetskompetens som krävs för att företaget ska kunna växa.

Sverige har regler för arbetskraftsinvandring som är liberala med internationella mått mätt. Men samtidigt finns stor förbättringspotential. Det tar alltför lång tid att få en ansökan om arbetstillstånd behandlad och mindre fel kan leda till att eftertraktad arbetskraft utvisas ur Sverige. Detta drabbar inte bara den enskilde mycket negativt utan försämrar också Sveriges förutsättningar som tillväxtnation. Moderaterna vill korta

handläggningstiderna och sätta stopp för kompetensutvisningarna. Byråkratiska misstag ska inte tvinga den som arbetar och försörjer sig ut ur landet. Dessutom vill vi införa talangvisum för att underlätta för personer med särskild utbildning eller expertis att söka jobb i Sverige.

Även de nya reglerna för uppehållstillstånd och arbetstillstånd för utomeuropeiska studenter, forskare och deras medföljande från 2014 bör utvärderas. Om det behövs bör ytterligare åtgärder övervägas för att fler ska utnyttja möjligheten att stanna och arbeta i Sverige.

Nytt regelverk för personaloptioner

För att stärka svenska företags kompetensförsörjning behövs även ett nytt regelverk för kvalificerade personaloptioner. Snabbväxande företag har sällan möjlighet att erbjuda marknadsmässiga löner till nyckelpersoner, även när den långsiktiga potentialen är stor. Nuvarande regelverk fungerar inte tillfredsställande och behöver ses över. Moderaterna vill också utreda hur reglerna för personaloptioner kan göras mer generösa och omfatta större bolag med beaktande av EU:s statsstödsregler och risken för skatteläckage.

Bättre tillgång till kapital

Tillgången på kapital är ofta avgörande för om ett företag ska kunna starta och växa. Genom att offentligt riskkapital i högre grad riktas om mot tidiga faser kan trösklarna för att starta företag minska. Moderaterna har därför drivit på för så kallade fond-i-fondlösningar för det offentliga riskkapitalet och ser positivt på att regeringen genomfört förändringar i enlighet med detta. Mer behöver dock till för att stärka de privata möjligheterna att locka till sig kapital och kompetens. En sådan sak är införande av generösare regler för att erbjuda delägarskap, exempelvis i form av personaloptioner.

Samtidigt behövs god konkurrens också på de finansiella marknaderna. Under de senaste åren har det skett flera skärpningar av regelverken för bank- och finansföretag. Skärpningarna har kommit som svar på finanskrisen och för att bidra till stabilare bankföretag och bankmarknad. Det är rimligt att kraven skärpts. Fler och hårdare regler innebär dock en risk för en minskad konkurrens då mindre aktörer inte lika enkelt kan bygga upp och bekosta nödvändig kompetens som stora. Därför anser vi att Finansinspektionen bör få ett särskilt uppdrag att se över hur regler kan mildras eller tas bort för mindre aktörer på bank- och finansmarknaderna för att på så sätt öka konkurrensen på marknaden. Dock ska det ske på ett sådant sätt att tillförlitligheten till bankverksamhet inte äventyras.

Trösklarna för att starta företag måste även de sänkas. Dagens krav på aktiekapital kan verka hämmande. Riksdagen har gett regeringen i uppdrag att komma med ett lagförslag som bland annat innebär att kravet på aktiekapitalet halveras från dagens 50 000 kronor till 25 000 kr, för att därigenom göra det lättare att starta nya företag.

Lättnader för småföretag

Det svenska företagandet består nästan uteslutande av små och medelstora företag. Företag med upp till 250 anställda utgör hela 99,9 procent av företagsstocken och företag upp till 50 anställda står för 99,4 procent av det svenska näringslivet. Fyra av

fem nya jobb skapas också i småföretag. Att förbättra villkoren för entreprenörer och småföretag är viktigt både för att fler företag ska kunna växa och för att jobben ska bli fler.

Reformera rekonstruktionslagstiftningen

Lagstiftningen kring företagsrekonstruktion är viktig för att fler företag ska få en möjlighet till en andra chans. Ett företag som långsiktigt bedöms ha överlevnadsförmåga men som tillfälligt har hamnat i betalningssvårigheter ska kunna rekonstrueras i stället för att försättas i konkurs. Företagsrekonstruktion är ett sätt att minska risken för att misslyckande, men möjligheten används idag i mycket liten utsträckning. Ungefär 200 rekonstruktioner sker per år jämfört med c:a 5 000–7 000 konkurser. För att fler krisande företag ska använda sig av företagsrekonstruktion och att antalet lyckade rekonstruktioner ska öka behöver borgenärerna ha förtroende för institutet. Genom reformer i enlighet med förslagen i ”Entreprenörskap i det tjugoförsta århundradet” (SOU 2016:72) som tar hänsyn till borgenärernas intressen och som borgenärerna känner sig trygga med, bör även företagets möjlighet till krediter och tillväxt förbättras. Andra orsaker till att fler livskraftiga företag i kris inte genomgår en företagsrekonstruktion är att förfarandet riskerar att bli kostsamt och tidsödande för både gäldenärer och borgenärer.

Undanta mikroaktiebolag från administration

Moderaterna anser att så kallade mikroaktiebolag bör undantas från en del administration, så att de kan fokusera mer på att driva verksamheten än på pappersarbete. Under de senaste åren har det skett fler viktiga lättnader i regler och administration, framförallt för mindre företag. Det är dock viktigt att nu gå vidare för att ytterligare underlätta för mindre företag genom att utreda hur dessa kan undantas från administration för att på så sätt kunna fokusera mer på att driva och utveckla sina verksamheter.

Minskad risk att driva företag

Nivån på risken som det innebär för en individ att driva företag är en viktig del i de drivkrafter eller hinder som finns för att starta ett företag. Denna risk kan handla om tillgång till sociala skyddsnät, eller om regler för rekonstruktion. Risken måste vara på en sådan nivå att människor vågar ta steget från en trygg anställning till företagande.

Förlängd rätt till tjänstledighet för att starta företag

För att fler ska våga ta steget och starta företag behöver tryggheten bli större, särskilt i första skedet. Ett sätt att göra detta är att förlänga rätten till tjänstledighet för att bedriva näringsverksamhet från 6 till minst 12 månader. Då skulle fler få chans att prova att satsa på en idé utan att direkt bli av med sitt anställningsskydd.

Trygghet för företagare

Det kan ta flera år att bygga upp lönsamheten i ett nystartat företag. Ett förlängt uppbyggnadsskede för nya företagare att få sin a-kassa och sjukpenning beräknad på tidigare förvärvsinkomster kan motivera företagare att våga ta steget från anställning till

att driva företag. Vi menar att det därför finns skäl att se över trygghetssystemen för företagare.

Krafttag mot osund konkurrens och annan brottslighet

Lag och ordning är en kärnuppgift som staten inte får svika. Det handlar om att medborgarna ska känna sig trygga, oavsett var man bor. Tryggheten ska vara lika för alla som bor i Sverige. Tyvärr har hot, våld och rån har blivit en del av företagarnas vardag på vissa håll i Sverige. Framförallt är det i utanförskapsområden som problemen med brottslighet är så stora att många företag överväger att flytta eller lägga ned sin verksamhet

När företagare i vissa områden inte vill eller vågar fortsätta driva sin verksamhet av rädsla för rån, våld och hot är det helt oacceptabelt. Moderaterna har en rad förslag på hur tryggheten för företagare kan öka. Det handlar bland annat om att öka antalet anställda inom polisen, skärpta straff och krafttag mot gängbrottsligheten. Även vardagsbrottsligheten är ett stort problem för många näringsidkare. Därför vill vi bland annat införa en möjlighet att utfärda tillträdesförbud till butiker. Genom att begränsa möjligheterna att få tillträde till butikslokalerna för personer som gång efter gång stjälar eller uppför sig illa skapas en tryggare miljö både för butiksanställda och kunder.

Företag ska inte heller kunna konkurreras ut av andra som bryter mot lagar och regler. Även om de allra flesta företagare är skötsamma förekommer att företag tänjer på regelverket för att skaffa sig orättvisa fördelar gentemot sina konkurrenter. Detta upplever många företagare som ett stort problem. För att komma åt fuskande företag behövs bland annat bättre samverkan mellan myndigheter. Vi ser därför positivt på den samverkan som inletts mellan en rad myndigheter mot osund konkurrens.

Företrädaransvaret

Företagen är Sveriges jobbmotor och vi måste sträva efter att näringslivet ska kunna verka under goda förutsättningar. Samtidigt som det är viktigt att framhålla att var och en ska göra rätt för sig, måste reglerna anpassas så att det är attraktivt att driva företag och lätt att göra rätt för sig. Reglerna om personligt betalningsansvar för företrädare för aktiebolag har visat sig leda till att styrelseledamöter kan åläggas ett personligt betalningsansvar på ett sätt som inte framstår som proportionerligt. Sådana konsekvenser kan verka avskräckande på människors vilja att starta och driva företag.

Som regel blir företrädare för ett aktiebolag inte personligen ansvariga för skulder i bolaget. Personligt betalningsansvar kan dock uppstå för bolagets styrelseledamöter i vissa särskilda fall som regleras i aktiebolagslagen. Reglerna finns för att uppnå en balans mellan bolagets och borgenärernas intressen.

När det gäller skatter och avgifter till det allmänna finns därutöver regler om personligt betalningsansvar, så kallat företrädaransvar, i skatteförfarandelagen. För företrädaransvar krävs uppsåt eller grov oaktsamhet. Kunskapen om reglerna om företrädaransvar är bristfällig och har dessutom kommit att tillämpas mycket strängt. Detta kan få stora oväntade konsekvenser i den privata ekonomin hos styrelseledamöter i små företag. Det riskerar också att inverka negativt på möjligheterna att rekrytera styrelseledamöter.

I realiteten ådöms företrädaransvar om företrädaren inte senast på förfallodagen för skatten eller avgiften har påbörjat avveckling av verksamheten genom att exempelvis

ansöka om konkurs eller företagsrekonstruktion. Genom dessa stränga regler finns stor risk att det blir svårare att rekrytera styrelsemedlemmar, inte minst till små företag.

När man går längre vad avser skulder till det allmänna jämfört med andra skulder, gynnas det allmänna på ett sätt som inte framstår som rimligt. Det finns således anledning att se över reglerna om företrädaransvar i skatteförfarandelagen.

Riksdagen gav regeringen i april 2015 i uppdrag att se över reglerna om företrädaransvar och om tillämpningen av bestämmelserna har blivit för hård och om bestämmelserna bör ändras för att öka rättssäkerheten och förutsägbarheten, förbättra villkoren för att starta, driva och utveckla företag och minska riskerna för att livskraftiga företag avvecklas i onödan.

Regeringen lämnade den 7 september 2017 i uppdrag till Statskontoret att se över vissa delar av skatteförfarandelagen (2011:1244) avseende skatterättsligt företrädaransvar. Uppdraget avsåg dock inte hela företrädaransvaret. Bland annat saknade direktiven till utredningen den viktiga aspekten om rekvisiten, d.v.s. den grova oaktsamheten. Det är anmärkningsvärt. Regeringen bör därför se till att hela företrädaransvaret ses över, inte bara begränsade delar.

Uppföljning och utvärdering av företagsstöd

På EU-nivå bör Sverige verka för att regelverk om företagsstöd blir så tydligt som möjligt kopplade till att vara en start på verksamheter som ska bära sig själva. Det är också viktigt att de programunderlag som ska användas nationellt blir så användarvänliga som möjligt och bygger på mål och mätbarhet.

På nationell nivå ska vi verka för att skapa programstrukturer som genererar bärkraftiga verksamheter lokalt och regionalt som går i takt med tiden. Det är viktigt att svenska folkets skattepengar får så stor utväxling som möjligt utifrån väl underbyggda analyser, bra genomföranden samt uppföljning och utvärdering så de blir så hållbara och långsiktigt bärkraftiga av sig själva som möjligt. Utöver EU-finansierad regionalpolitik bör såväl Almis verksamhet som Tillväxtverkets tilldelade medel och Leader-projektet som Jordbruksverket tilldelar medel effektutvärderas och följas upp för att tillgodose att samhället får bästa möjliga utväxling för skattepengarna.

Då det också finns en mängd andra företagsstöd, exempelvis lånegarantier samt stöd till forskning och utveckling, där behov finns av närmare granskning. Det har under flera års tid påvisats brister i systemet för företagsstöden. Samordningen är svag, stöden är uppdelade på många myndigheter som ofta arbetar mot samma målgrupper och målet med stöden är ofta oklara. För att stöden ska vara motiverade krävs också att det går att bedöma effekterna av dem bättre än i dag.

De olika företagsstöden bör därför renodlas, förtydligas och utvärderas. Stöden ska utvärderas utifrån samhällsnytta och stöd som inte bidrar till samhällsnytta ska avvecklas. Stödgivande myndigheter bör därför formulera mål för sina program som är tydligt definierade, avgränsade och uppföljningsbara. De bör vidare planera utvärderingar av program redan i samband med planerna för programmen. Eftersom resurserna ska användas effektivt bör stödets effekt även prövas mot den beräknade effekten av andra åtgärder med motsvarande syfte såsom sänkta ägarskatter och sänkt bolagsskatt.

Fler vägar till företagande

Sverige behöver fler företag som kan bidra till vårt välstånd och skapar nya arbetstillfällen. Att starta företag kan också vara en väg in på arbetsmarknaden för många. En mångfald av företag och företagare i olika branscher bidrar till förnyelse och ger förutsättningar för ett konkurrenskraftigt näringsliv.

Ungt företagande

En undersökning från Tillväxverket visar att 68 procent av unga i åldrarna 18–30 år kan tänka sig att starta ett eget företag, däremot är det bara 4 procent som gör det i slutändan. Vidare har undersökningar av Ung Företagsamhet (UF) visat att bortåt var fjärde elev som går igenom UF senare i livet startar företag. Man vet också att de som genomför UF också i högre grad är chefer, får högre lön och har kortare arbetslöshetsperioder än de som inte går UF. Det är därför rimligt att anta att fler företag skulle startas över tid om fler elever erbjuds och väljer att gå UF. Det finns därutöver stora skillnader i hur stor andel elever som går UF på olika gymnasieprogram. Nio av tio elever på Handels- och administrationsprogrammet läser UF, medan under en av tio elever på Byggprogrammet gör det. Rimligen finns möjligheter att erbjuda fler elever en chans att läsa UF, inte minst då många elever på yrkesprogram ofta senare i livet starta eget företag och genom UF torde stå bättre rustade för livet som egen företagare. Moderaterna anser också att det bör göras ett kvalitetslyft av UF-verksamheten.

Egenanställningar

Egenanställning är en många gånger outnyttjad möjlighet att snabbt komma i arbete och pröva entreprenörskap. Inte minst inom ramen för den växande delningsekonomin. Den egenanställda är anställd i ett egenanställningsföretag men verkar i praktiken som entreprenör och styr sin egen verksamhet. Denna verksamhetsform passar väl för den som vill utveckla sitt entreprenörskap men av olika anledningar inte är beredd att starta egen firma. Brist på insatskapital, oprövad affärsidé eller att man helt enkelt vill fokusera på arbetsuppgiften och slippa kringliggande administration kan vara anledningar till att välja egenanställningsformen.

Delningsekonomi

Delningsekonomin växer snabbt. Tack vare delandet kan resurserna utnyttjas mer effektivt och komma fler till del. Moderaterna vill att Sverige blir världens bästa land för delningsekonomin. Att människor delar varor och tjänster med varandra har förekommit i alla tider. De senaste årens omfattande digitalisering har dock skalat upp detta till nya nivåer. Plattformer matchar människors efterfrågan på delade varor och tjänster mot utbudet på bara några sekunder.

Den snabbt växande delningsekonomin förändrar och utmanar våra traditionella föreställningar om ekonomins funktionssätt, förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare och hur framtidens skattesystem ska utformas. Delningsekonomin har samtidigt potential att bli nästa stora frihetsreform när människors möjligheter till egenförsörjning och konsumentval ökar. Sverige bör välkomna delningsekonomin och svensk lagstiftning behöver anpassas efter dess framväxt.

Vi utvecklar våra resonemang kombinerat med konkreta förslag i en särskild kommittémotion om delningsekonomi.

Schablonbeskattning av små företag

Att förenkla regelverket för små företag är ett sätt att uppmuntra fler att våga ta steget till att driva företag. Ett exempel på en sådan reform är att låta mindre företag välja mellan en schablonbeskattning av omsättningen eller att beskattas utifrån dagens regelverk. En sådan möjlighet skulle erbjuda en välkommen lättnad för företagen vad gäller administration av komplicerade skatteregler. Fokus kan i stället under företagets första år läggas på att växa och att verksamheten ska bli lönsam. En möjlighet att låta mindre företag välja schablonbeskattning bör därför ses över.

Kvinnors företagande

Allt fler kvinnor väljer i dag att starta och driva företag vilket innebär att fler affärsidéer tillvaratas och att Sveriges möjligheter till ökad sysselsättning och ekonomisk utveckling stärks. Vart tredje svenskt företag drivs av en kvinna och var tredje nyföretagare är också kvinna. Att kvinnors företagande har ökat över tid kan delvis förklaras av att andelen företag inom tillverkning minskar i förhållande till tjänste- och serviceföretag samt företag inom vård och omsorg, där kvinnor i högre grad är verksamma. Utvecklingen har gynnats av alliansregeringens politik som bidragit till en växande hemtjänstsektor och öppnat upp vård- och omsorgsbranscherna för företagande.

Men det är fortfarande lång väg kvar till ett jämställt företagande – och den rödgröna regeringen har gjort vägen längre och svårare – bland annat genom att försämra för hemtjänstsektorn och genom förslag om begränsningar av vinster i välfärden. Vi behöver självklart satsa resurser på att få fler kvinnor att starta nya företag. Men det är också viktigt att vi stödjer och underlättar för de kvinnor som redan driver företag och som har potential att växa. Dessutom behöver vi ytterligare sänka risken som förknippas med att vara egenföretagare genom att fortsätta reformeringen av trygghetssystemen.

En ökad mångfald inom vård, skola och omsorg har inneburit förbättrad tillgänglighet och egenmakt med möjlighet att både välja och välja bort skolor eller vårdcentraler. Fler aktörer har bidragit till nya inriktningar i verksamheterna som möjliggjort för var och en att hitta den verksamhet som passar en bäst. Att nya företag växt fram i välfärdssektorn har gynnat kvinnors karriärvägar och utvecklingsmöjligheter, men också kvinnors företagande.

Sverige måste våga ta tillvara på de möjligheter som ligger i innovativa lösningar för välfärdsuppgifter, i nya produkter, metoder, tjänster och utföranden. Det skapar jobb, tillväxt och bra lösningar för människorna och det gemensamma i vårt samhälle. Att ta tillvara på idéer och kunskaper som omsätts i praktiken inom den sektor som domineras av kvinnor ger utveckling och möjlighet till att sälja kunskap.

Det är både rimligt och önskvärt att öka andelen kvinnor som driver företag. Det är en grund för fler jobb, ökad tillväxt och i förlängningen en god livsinkomst. Näringslivet borde tillvarata och visa en tydlig ambition när det gäller jämställdhet och bör därför arbeta med nödvändiga och mätbara målsättningar för att öka kvinnors företagande.

Företagande som väg in i Sverige för nyanlända

Företagande är en väg in på arbetsmarknaden för många utrikes födda. Andelen företagare bland utrikes födda, och framför allt utrikes födda från utomeuropeiska länder, är högre än bland inrikes födda. Vart femte nystartat företag i dag startas av en

person född utanför Sverige, och företag ägda av personer med utländsk bakgrund sysselsätter 300 000 människor i Sverige i dag. Samtidigt ser vi en stor grupp med nyanlända som kommit till Sverige under de senaste åren, och som behöver etablera sig i Sverige.

Att skapa fler och enklare vägar in till egenföretagande för utrikes födda och nyanlända är därför prioriterat. Vi vill se över hur nyanlända i ett tidigt skede kan ges introduktion och vägledning i hur man startar och driver företag. Erfarenhet visar att invandrardrivna mindre företag är mer benägna att anställa icke-svenskfödda personer i högre grad än motsvarande drivna av svenskfödda. Ett uppenbart problem är att det idag inte görs någon systematisk resurskartläggning av nyanländas erfarenhet av företagsamhet. Sverige har inte råd att låta sådan entreprenörskompetens rinna ut i sanden. Vi ser gärna att detta sker i nära samarbete med civilsamhället, IFS och Nyföretagarcentrum är två exempel på aktörer som skulle kunna involveras i detta viktiga arbete.

Utrikes födda kvinnor har särskilt svårt att etablera sig på svensk arbetsmarknad. Här kan företagande vara en väg in. Det finns i dag projekt som lyckats med att bryta utanförskap för kvinnor som stått långt ifrån arbetsmarknaden. Vi behöver bättre ta vara på dessa erfarenheter och där det är möjligt växla upp dem till nationella strategier för att kunna bryta utanförskapet. I detta arbete spelar relevanta myndigheter såsom Arbetsförmedlingen och Migrationsverket en avgörande roll för att öppna fler vägar till entreprenörskap.

I den förstudie från 2011 som Tillväxtverket finansierade kring mikrofinans och företagande visade det sig att förutom stöd med finansiellt kapital så är det även nödvändigt att kvinnor bistås med kunskap om entreprenörskap och företagande samt att de stöttas i att delta i nätverk, mentorskap och affärsrelationer. Mot bakgrund av detta bör våra myndigheter arbeta aktivare med entreprenörskapsspår, inte minst med ett särskilt fokus på nyanlända kvinnor.

Likaså ger EU medel i form av Leaderpengar via Jordbruksverket möjlighet till att starta nya företag i lokalsamhället för fler jobb inom ramen för Landsbygdsprogrammet ”Hela Sverige ska leva”. Utnyttjade regionala områden får vi i Sverige, när vi tar tillvara på humankapital det vill säga kraften i mångfalden och använder det effektivt. Den regionala tillväxtpolitiken ska samtidigt bidra till en långsiktig hållbar utveckling som kan möta samhällsutmaningarna: demografisk utveckling, globalisering, klimat, miljö, energi och behovet av en inkluderande tillväxt. Såväl den ökande åldrande delen av befolkningen som miljöutmaningarna kan utgöra en möjlighet för hållbar regional tillväxt genom att till exempel skapa affärsmöjligheter och ökad sysselsättning genom nya innovativa varor och tjänster.

Immateralrätt

Möjligheten till starka patent är en viktig byggsten för företagsamheten och entreprenörskap. Att få ett skydd för en innovation eller för resultatet av ett utvecklingsarbete är en avgörande möjlighet för att företag ska kunna ta produkten och tjänsten vidare och kommersialisera den. Betydelsen av att den som konstruerat eller utvecklat något också kan få ett starkt skydd för sin produkt ska inte underskattas.

De kreativa näringarna växer allt snabbare i Sverige. Det handlar exempelvis om dataspel, design, film, fotografi, konst, bokförlag, medier, musik och reklam. Dessa kreativa näringar utgör framtidssektorer som spås växa ytterligare de kommande åren.

Piratkopiering och olovlig spridning av upphovsrättsskyddade verk påverkar upphovsmän och de kreativa näringarna negativt och innebär stora förluster för upphovsmännen.

För att behålla företagande och investeringar behöver Sverige som en del av ett bra företagsklimat erbjuda ett starkt skydd för immateriella rättigheter. Moderaterna värnar en stark upphovsrätt präglad av rättssäkerhet och förutsägbarhet. Den som gör fel ska straffas och den som inte gör det ska tryggt kunna konsumera varor och information. Regleringen bör i så stor utsträckning som möjligt sakna gråzoner. Den som kopierar eller tillgängliggör upphovsrättsskyddat material för egen vinning ska kunna hållas straffrättsligt och civilrättsligt ansvarig.

Utred hur illegal strömning kan stävjas

Förekomsten av hemsidor som olovligen tillgängliggör upphovsrättsskyddat material genom så kallad strömning eller visning av exempelvis bilder och böcker behöver begränsas. Den som olovligen tillgängliggör materialet begår ofta ett brott redan i dag. En förutsättning är dock att hemsidan har en svensk anknytning genom att den exempelvis riktar sig till en svensk kundkrets, är på svenska eller tar emot betalning med svensk valuta. Brott mot svensk upphovsrätt ska straffa sig oavsett om förövaren har sin verksamhet i Sverige eller utomlands. Det bör därför utredas huruvida lagstiftningen behöver förtydligas eller om ytterligare internationella samarbeten behövs för att säkerställa svenska upphovsmäns intressen.

Se över processrätten i patenträttsliga mål

Det bör utredas i vilken omfattning svenska patent blir föremål för intrång i andra länder. Vidare bör villkoren ses över för att åklagare ska kunna väcka straffrättsligt åtal för patentintrång. Även tider och kostnader i civilrättsliga mål om patent behöver ses över, där exempelvis den tyska modellen kan övervägas, för att hålla nere processkostnader och därmed stärka den enskilda rättighetsinnehavaren i förhållande till kapitalstarka företag som begår patentintrång. Utöver de patenträttsliga åtgärderna bör ett nionde innovationskontor riktat mot aktörer utanför akademien övervägas.

Modernisera piratkopieringsersättningen

Privatkopieringsersättningen tillkom i sin nuvarande konstruktion när det fanns en kausalitet mellan lagringsmedierna och laglig privatkopiering. I takt med att molntjänster och andra delningsmetoder växer har denna kausalitet brutits. Därmed uppstår också ett behov av en reformerad kopieringsavgift som ersätter rättighetsinnehavarna för faktisk privatkopiering istället för dagens privatiserade beskattning av konsumenters lagringsmedia. Moderaterna vill därför att regeringen utreder hur piratkopieringsersättningen kan moderniseras och uppdateras för att gå mer i takt med den tekniska utvecklingen.

Innovation

Sverige rankas som en av världens mest innovativa och konkurrenskraftiga ekonomier av bland annat World Economic Forum, Världsbanken och EU-kommissionen. Ett innovativt klimat och en global konkurrenskraft i världsklass är avgörande för ett litet

handelsberoende land som Sverige. Entreprenörskap, innovation och jobbskapande går hand i hand. Det är morgondagens Ikea, Volvo eller Spotify som skapar morgondagens jobb. Fyra av de mest grundläggande förutsättningarna för att goda idéer ska kunna utvecklas till fungerande innovationer är tekniskt kunnande, marknadskänedom, autonomi och tillgång till kapital. Statens roll är därför att på dessa fyra punkter undanröja hinder, agera där marknadsmisslyckanden råder samt att smörja redan fungerande system.

När det kommer till kommersialisering av idéer är Sverige svagare än jämförbara länder. Det svenska innovationssystemet behöver bli mer flexibelt och det behövs en ny samarbetsmodell som snabbare kan omvandla forskningsresultat till innovationer som ger morgondagens tillväxtföretag. Det kan uppnås med ökat fokus på att pengarna i högre grad följer idén istället för aktörerna genom innovationssystemet.

Ett modernt innovationssystem som klarar att kommersialisera forskning är av yttersta vikt för att säkra Sveriges position i den globala konkurrensen. Därför behövs en starkare koordinering av finansieringen så att idéer kan färdas snabbare och mer flexibelt i innovationssystemet. Det kan ske med hjälp av att i högre grad nyttja tillgängliga kapaciteter till innovationsutveckling i form av plattformar från inkubatorer till institut och lärosätenas innovationskontor. Det kan också ske genom att se över det så kallade lärarundantaget som ger forskare incitament att nyttiggöra sin forskning genom företagande och licensiering. Denna möjlighet används inte i tillräckligt stor utsträckning idag. Det s.k. lärarundantaget bör därför ses över i syfte att ge universiteten och högskolorna en tydligare roll i att stötta forskare och uppfinnare i deras arbete med att starta företag och nyttiggöra forskningen. Vidare bör innovationskontorens uppgift att medverka till kommersialisering av forskningen vid lärosätena förtydligas i regleringsbrev.

Utökad funktionsupphandling för mer innovation

Ur ett innovationsperspektiv är det viktigt hur underlagen för offentliga upphandlingar ser ut. I underlagen kan upphandlaren antingen beskriva den produkt man vill köpa, men det är också möjligt att istället beskriva den funktion produkten ska uppfylla eller vilket problem den ska lösa, så kallad funktionsupphandling. Öppna underlag som fokuserar på funktion skapar nya möjligheter att få nya kreativa lösningar och produkter. Vi menar att innovationsperspektivet behöver stärkas inom offentlig upphandling. Det skulle både främja utveckling och införande av nya lösningar, innovationer, vilket i sin tur skapar tillväxt och arbetstillfällen i Sverige. Idag är dock innovationsupphandling inom till exempel vården bristfällig.

Innovationstävlingar är ett intressant verktyg som i många fall kan komplettera innovationsupphandlingar. I en innovationstävling belönas de som först eller effektivast kan lösa en definierad utmaning. Genom att rikta strålkastarljuset på en viss fråga eller möjlighet kan tävlingar påskynda utvecklingen mot ambitiösa mål.

Offentlig upphandling

Varje år upphandlar kommuner, landsting och staten varor och tjänster för 100-tals miljarder kronor. Dessa varor och tjänster är avgörande för offentliga verksamheter. Höga krav bör ställas i upphandlingar. Klart är även att offentlig upphandling är en bra

möjlighet för mindre företag att få en kund. Det kan vara ett första viktigt uppdrag eller en möjlighet att expandera.

En utmaning är att många mindre företag idag upplever att det är komplicerat och ibland för komplicerat att delta i offentlig upphandling och därför avstår. Enligt en rapport från Företagarna deltar endast 27 procent av de små företagen i offentlig upphandling. För varje tillkommande krav i upphandlingsvillkor som ställs vid offentlig upphandling kan man anta att svårigheten ökar för små företag. Små företag saknar i högre utsträckning kollektivavtal än större företag, vilket medför att just krav på kollektivavtal kraftigt kan försvåra för små företag att delta i offentliga upphandlingar. Det är därför viktigt att kraven i upphandlingslagar och upphandlingar inte exkluderar mindre företag.

Handel utvecklar världen

Sverige är ett starkt handelsberoende land. Export är beroende av import och därför är ökad frihandel i världen prioriterad då den utvecklar kompetens över gränserna. Att en vara exporteras från Sverige betyder de facto inte att den är enbart svensk. Så mycket som 40 procent av exporten från tillverkningsindustrin har i själva verket producerats i andra länder. Därför blir det alltför begränsat att enbart tala om en exportstrategi – Sverige behöver en handelsstrategi som beaktar såväl import som export och delar av en utvecklad handel.

Sveriges samlade varu- och tjänsteexport uppgick 2016 till nästan 2 000 miljarder kronor. I statsbudgeten för 2018 avsätts under posten ”Exportfrämjande verksamhet” 382 miljoner kronor. Det innebär att de offentliga insatserna utgör endast dryga 0,1 promille av det samlade exportvärdet. Därför är det viktigare att tala om till vad och hur de offentliga resurserna används, än vilka belopp det handlar om.

Den rödgröna regeringens initiativ för exportfrämjande åtgärder, Team Sweden, saknar tydlig funktion, organisation, mandat och mål. Regeringen bör utveckla en tydlig och framåtriktad handels- och exportstrategi för Sverige.

Frihandelsavtal

EU:s förmåga att förhandla frihandelsavtal behöver ses över och förbättras. Det är inte rimligt att regionparlament inom nationalstater ska kunna ha vetorätt när Europeiska unionen sluter avtal med andra nationer eller nationsförbund. För att den gemensamma handelspolitiken ska bli effektiv måste ratificeringen av handelsavtalen ske samlat och gemensamt i en fungerande beslutsprocess. Som frihandelsvänlig nation bör Sverige där vara i främsta ledet med tidig ratificering vilket dessvärre inte varit fallet vid ett antal fall där Kanada och Sydkorea tyvärr utgör främsta exempel.

Den tilltagande benägenheten från Sveriges sida att vilja baka in för mycket av detaljerad policy i handelsavtalen riskerar snarare att försvåra och försena möjligheterna att dessa ska kunna genomföras på bästa sätt. Sammantaget innebär det i praktiken sämre möjligheter att kunna påverka innehållen i dess väsentligaste delar.

Frihandelsavtal mellan EU och USA

Vi menar att Sverige ska vara en drivande kraft för att förhandlingarna med USA om frihandelsavtalet TTIP ska kunna återupptas så snart som möjligt, vilket är viktigt för företag, jobb och tillväxt i Sverige. Sverige är den största utländska investeraren i USA

per capita, och således har vårt land ett offensivt intresse i TTIP-förhandlingarna om att också säkerställa ett effektivt system med rationell hantering av investeringstvister. EU:s frihandelsavtal med Sydkorea och Kanada som träffades under alliansregeringens tid är två exempel där Sverige bidrog till att öka handeln med vår omvärld samtidigt som banden till specifika länder stärktes. Sverige bör även fortsatt fokusera på specifika länder i enlighet med den så kallade länderlistan som upprättats. Här kan Sverige ligga i framkant för nya marknader som håller på att öppnas upp och bidra med kunskap och expertis i syfte att bygga upp landet samtidigt som vi kan exportera frihetliga demokratiska värderingar.

Väl fungerande tvistlösningsmekanismer mellan stater och investerande företag hör till handelsavtalens grundfundament och är till för situationer då investerare anser sig ha blivit diskriminerade eller på annat sätt oskäligt behandlade av en stat. Vanligast är att skiljeförfarandet används för att lösa tvisten eftersom det erbjuder en neutral arena jämfört med om den skulle hanteras i det aktuella landets domstolsväsen. Den vanligaste modellen har hittills varit ISDS (Investor-State Dispute Settlements) som fungerat väl och utgjort ett självklart och nödvändigt skydd för båda parter. Förslag om nya alternativa tvistlösningsmodeller har uppkommit, vilka dock tenderar att göra det både dyrare och krångligare för företagen att skydda sina investeringar. För att skydda svenska företags rättigheter och möjligheter att delta på internationella marknader är det därför viktigt att Sverige verkar för att det i bi- och plurilaterala handelsavtal skapas funktionella och effektiva tvistlösningsmekanismer som underlättar för små och medelstora företag att etablera sig i andra länder.

Öppna marknader

Sedan 2008 ökar protektionismen i världen. Kampen mot protektionism och för ökad frihandel är och måste vara Sveriges viktigaste mission i handelspolitiken. Och protektionismen tar sig flera uttryck. Den finns inom EU och i delar av resten av världen. Den inre marknaden måste utvecklas inom EU där tjänstedirektivet breddas och omfatta ökad rörlighet inom flera sektorer såsom digitala tjänster och varor.

Tjänsteexport

Tjänstehandeln står för omkring en fjärdedel av Sveriges totala handel. Dagens, och inte minst morgondagens, värden genereras till allt större del av tjänster kopplade till ursprungsprodukten samtidigt som tjänsternas andel av vinstmarginalerna blir en mer betydelsefull konkurrens fördel för många svenska teknikdrivna företag. Det blir allt viktigare att tillvarata tjänstesektorns möjligheter, men tyvärr har den rödgröna regeringen förbigått att se tjänster som en avgörande konkurrens fördel i exportstrategin.

Svenska aktörer inom välfärdstjänster håller internationellt sett hög klass och är på många sätt banbrytande. Flera av dessa kan med sin kunskap bidra till förhöjd kvalitet inom vård, skola och omsorg världen över. Som följd av olika valfrihetsreformer i Sverige finns det företag vars tjänster möter en stor efterfrågan utomlands. Ett av dessa företags övergripande problem är möjligheterna att använda hemmamarknaden som referens vid upphandlingar utomlands. De många politiska begränsningar som byggts upp inom denna sektor i Sverige har dessutom begränsat möjligheterna att skapa resurser för exportsatsningar. Även välfärdstjänster måste ses som lika självklara exportmöjligheter som industriprodukter. Den globala konkurrensens mekanismer är

desamma oavsett vad vi handlar med. Här finns en stor potential för svensk välfärd att bidra till övriga världen.

Brexit

Storbritannien är sedan länge en av Sveriges viktigaste handelspartner och en nära allierad i synen på frihandel vilket innebär att det brittiska utträdet ur den europeiska unionen är mycket olyckligt. I förhandlingarna om relationen mellan EU och Storbritannien efter utträdet måste ambitionen vara att få till stånd mesta möjliga av frihandelsvillkor med Storbritannien vilket vore av godo för unionen i stort och Sverige i synnerhet. Begränsande handelshinder såsom tullar, kvoter och standardiseringar måste i största möjliga mån undvikas.

Betydelsen av de fyra fria rörligheterna mellan Sverige och Storbritannien får inte underskattas. Då framför allt tjänstehandeln mellan Sverige och Storbritannien är ytterst betydelsefull för båda nationerna är möjligheterna för människor att flytta sig över gränserna helt avgörande. Det finns förutsättningar för tjänsteexport av välfärdstjänster, som till exempel hälso- och sjukvård. Detta bör bejakas och utvecklas. Brexit riskerar även att slå hårt mot läkemedelstillverkning där delkomponenter tillverkas i olika länder, vilket innebär att varor kan behöva förtullas i flera omgångar.

Exportcheckar och upphandling av exportrådgivning

Det finns många aktörer runt om i landet som äger kunskap och erfarenhet av internationell handel. Den kapaciteten måste tas tillvara. Företag och handelskamrar med gedigen kompetens är en resurs som står till buds och som bör vara grundpelare för nationell exportrådgivning, vilket ger möjlighet för mindre företag med internationell erfarenhet att kunna bidra. För att säkerställa kvaliteten på rådgivningstjänsterna bör en auktorisering av dessa aktörer komma till stånd så att deras tjänster sedermera kan upphandlas. Genom att öppna upp för fler aktörer på marknaden kan Business Sweden i ökad utsträckning fokusera sina insatser på främjandeverksamheten.

Stora bolag klarar sig ofta väl på egen hand i internationella affärer och ibland med stöd från Svensk Exportkredit och Exportkreditnämnden. Däremot ser behoven annorlunda ut för mindre bolag. Bristande erfarenhet, nätverk och kapital är exempel på resurser där mindre bolag behöver förstärkning. En modell med exportcheckar för småföretagare med ett specifikt belopp per företag, vilket matchas med exempelvis femtio procent egen insats från företaget, skulle kunna användas för att köpa exporttjänster av Business Sweden eller andra aktörer på marknaden. Exportcheckar skulle kunna ge dessa företag möjlighet att utifrån sina behov och förutsättningar skapa individuellt anpassade lösningar att komma ut på exportmarknaderna.

Kosmopoliter ger möjlighet till ökad handel

Vi lever idag i en alltmer globaliserad värld där länder kopplas tätare samman via handel, resor och utbyten av idéer. Sverige är dessutom ett av världens allra mest handelsberoende länder. Mot denna bakgrund är det hög tid att vi i Sverige på allvar börjar ta tillvara de resurser i form av språkkunskaper, kulturell kännedom och nätverk som utrikes födda tar med sig hit.

Att skapa värdefulla kopplingar mellan svenska företag och nya svenskar är tanken bakom Projekt Kosmopolit som alliansregeringen stödde. Företagare födda utomlands

besitter goda kunskaper om affärskultur, politik, språk och religion i sina forna hemländer. De har särskilt goda förutsättningar att bedriva handel över gränserna och kan dessutom vara vägvisare för andra svenska företagare.

Att knyta kontakter mellan svenska exportföretag och nyanlända till Sverige är värdefullt av många skäl. Det är en utmaning för många med invandrarbakgrund att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Särskilt tufft är det om man är helt ny i Sverige. Men ett projekt som Kosmopolit handlar minst lika mycket om de stora vinster det innebär för de företag som kan dra nytta av nyanländas särskilda kompetenser.

En studie har följt mångfaldens betydelse för 7 000 svenska företag under tio års tid och kommit fram till att de företag som är bäst på att ta tillvara utländsk kompetens, också väsentligt stärker sin export och import. Ser man till hela exporten i Sverige och inte bara enskilda företag, kan man också se att en ökning av andelen utrikes födda i arbetskraften med en procentenhet i genomsnitt ökar exporten med nio procent. För att svenska företag bättre ska nå framgång i den internationella konkurrensen om kunder, krävs att man tar tillvara de resurser som finns bara på armlängds avstånd.

FN-upphandling

Globalt upphandlade FN under 2014 varor och tjänster för 150 miljarder kronor, varav endast 0,16 procent upphandlades från Sverige. Något som vida understiger vår andel av FN:s budget. I nuläget levererar Sverige främst medicinsk utrustning och laboratorieutrustning, fordon samt utbildnings- och städmaterial. På tjänstesidan levererar Sverige tjänster inom administration, bygg & ingenjör och transport.

Sverige är en stor bidragsgivare, men hittills har väldigt få svenska företag varit med i upphandlingarna. De som haft rätt förutsättningar har dock gjort intressanta affärer. Många handelskamrar har genom åren byggt kompetens- och resurscentrum för svenska företag som vill introduceras och börja sälja till FN. Den utmaning som Sverige står inför är mångfacetterad och handlar om att bidra till att skapa förutsättningar för svenska företag att delta i, och konkurrera på en jämn spelplan om, internationella upphandlingar.

Kreativa näringar

De kreativa näringarna är en av de snabbast växande industrierna och en stor tillgång för Sverige. Kreativa näringar består av alltifrån musik, film och litteratur till mode och design. Bland annat visar Tillväxtverket att musikbranschen har en högre tillväxt än Sverige i stort med stor exportpotential.

Kulturen är en självklar del av berättelsen om Sverige och är en betydelsefull arena för att bygga förtroende och väcka intresse och nyfikenhet. Den svenska kulturen hjälper till att skapa kontaktytor och exponering för enskilda utövare. 2016 genomförde Svenska institutet 56 evenemang inom kulturområdet. Moderaterna är övertygade om att arbetet med att inkludera kulturen i marknadsföringen av exportlandet Sverige kan utvecklas ytterligare och vill initiera en utredning hur staten kan underlätta för internationell spridning av kultur. För att öka de kreativa näringarnas bidrag till samhället bör man ytterligare förstärka exportinsatserna inom de kreativa näringarna.

Export av miljövänlig teknik

Tillgång till effektiv ren energi och rena teknologier är på sikt avgörande nyckelfaktorer för världens hållbara utveckling. Svensk ren teknologi håller hög klass och har potential att nå internationellt ledande framgång. Det blir en möjlighet för Sverige att tillhandahålla nya jobb och företag samtidigt som vi bidrar till en bättre miljö med mindre CO₂-utsläpp och ökad frihandel. Det gäller den inhemska svenska energiproduktionens exportmöjligheter av koldioxidfri el såväl som miljövänlig energiteknik. Här behövs insatser på flera plan för att stimulera exportmöjligheterna men också för att motverka de vanligt förekommande handelshindren såsom höga tullar på ny miljövänlig energiteknik. Solceller är ett tydligt exempel som ofta är föremål för dessa hinder, vilket innebär att den önskvärda globala teknikspridningen går långsamt, samtidigt som den blir förbehållen länder som kommit långt i utvecklingen. Den blir således inte tillgänglig för människor i tätbefolkade regioner där emissioner är ett allvarligt vardagsproblem.

Särskilt om vissa branscher

Gruv- och mineralnäringen

Vår ambition är att skapa de bästa förutsättningarna för en mineralpolitik som ska stärka den svenska konkurrenskraften i svensk gruv- och mineralnäring. På så sätt kan Sverige behålla och förstärka sin position som EU:s ledande gruvland. Sveriges mineraltillgångar ska nyttjas på ett långsiktigt hållbart sätt, med beaktande av ekologiska, sociala och kulturella dimensioner så att natur- och kulturmiljöer bevaras och utvecklas.

Gruvnäringen skapar även det som kanske är viktigast av allt för en levande landsbygd: arbetstillfällen. Inte bara i gruvan, utan i livsmedelsaffären, på hotellet och där vägar byggs och infrastruktur förbättras. De bolag som verkar här betalar bolagsskatt och krav på fondering för avveckling och återställning finns i miljöbalken och är en förutsättning för att få tillstånd.

Gruvnäringen i Sverige är en del av vår framgång och tillväxt. Men konjunkturläget är osäkert. För några få år sedan talades det om en gruvboom i Sverige. Sedan stannade tillväxten i Kina upp och det drabbade även svensk gruvindustri. De stora, etablerade bolagen överlever, men även de minskar investeringarna. Andra tvingas avveckla sin verksamhet.

Sällsynta mineraler blir allt mer attraktiva inom den globala elektronikindustrin. Sverige har både kompetens och tillgång till många av dessa. Det är en resurs som är värd att ta tillvara. Vi vill se initiativ till hur dessa kan utvinnas i högre grad på ett hållbart sätt. Men då krävs det att det finns god tillgång på kompetent personal. En stor utmaning idag för gruv- och mineralföretag är att rekrytera personer med rätt kompetens inom specifika områden som metallurgi. Här har regeringen en viktig uppgift att underlätta för såväl arbetskraftsinvandring såväl som tillhandahållande av relevant utbildning.

För att stärka gruvnäringen behöver tillståndsprocesserna för att få starta nya gruvor i Sverige ses över. Det är idag en långsam och utdragen process som är utspridd över flera myndigheter. Bergsstaten har idag det huvudsakliga ansvaret, men många gånger överlappas olika myndigheters kompetenser vilket kan resultera i att viktiga beslut fastnar och tar onödigt lång tid. Att viktiga investeringar uteblir på grund av att myndigheter skjuter från sig komplexa frågor till varandra skadar svensk tillväxt och mineralindustri. Moderaterna anser därför att regeringen bör utreda och återkomma till

riksdagen med konkreta förslag på hur man kan korta handläggningstider och förenkla tillståndsprocesser för gruv- och mineralnäringen. I detta arbete bör regeringen granska alla möjliga alternativ för att åstadkomma detta. Ett exempel skulle kunna vara att bemyndiga Bergsstaten enligt principen om en väg in, en väg ut - rätt till att ta beslut. Självklart i samråd med andra berörda myndigheter, och ansvara för hela processen.

Hushållsnära tjänster

En av alliansregeringens mest lyckade reformer var införandet av rutavdraget. Tiotusentals jobb har blivit vita och tjänster som tidigare utfördes av hushållen själva görs nu mer effektivt på den öppna marknaden. Att göra det enkelt och lönsamt att köpa enklare tjänster i stället för att utföra dem själv har en betydande potential att skapa efterfrågan på denna typ av tjänster. Det gör också att högkvalificerade personer kan arbeta mer – läkaren kan jobba fler timmar om henne inte själv behöver städa eller måla om huset – och därmed ökar antalet arbetade timmar i ekonomin. Sedan den rödgröna regeringen sänkt taket i rutavdraget har dock möjligheterna till att skapa nya jobb försämrats. Det finns också tecken på att det sänkta taket i rutavdraget har påverkat aktiviteten i branschen negativt. Vår idé är en annan. Vi vill tillsammans med Alliansen genomföra en ny omfattande rutreform för att fler enkla jobb ska kunna växa fram i Sverige. För att ta tillvara sysselsättningspotentialen i RUT-sektorn ska det nuvarande taket tredubblas till 75 000 kronor per år och person. Rutavdraget bör också breddas till följande nya tjänster:

- Trygghets-RUT: RUT breddas till tillsyn av hem vid resa eller frånvaro.
- Tvätt-RUT: RUT breddas till att även gälla tvätt av kläder som sker utanför hemmet. Det gäller dock ej industriell tvätt.
- Flytt- och hämt-RUT: RUT breddas till flytt av bohag inom samma bostad, hämtning och lämning av återvinning, bortforsling av trädgårdsavfall samt plantering av växter i trädgård.

Därtill vill vi förenkla och utvidga rut för den som är över 70 år. Äldre är bland de flitigaste användarna av rutavdraget. Många anhöriga hjälper också sina äldre släktingar med alla

Industrin

Den svenska industrin är betydelsefull för Sverige och har varit avgörande i bygget av det moderna Sverige. Industrin bidrar med jobb, skatteintäkter, exportintäkter och investeringar i forskning och utveckling. I spåren av globaliseringen och att fler länder utvecklas ökar konkurrensen och omvandlingstrycket ökar. Den rödgröna regeringen har pratat mycket om industri, företag och initiativ, men har samtidigt fattat beslut som försämrats för industrin och därmed jobben. Det handlar om viktiga och avgörande saker som dyrare transporter och oklarheter i handelspolitiken. Lägg till det att det finns tecken på att Sverige tappar mer mark än andra länder i tre av våra traditionellt tunga och mycket viktiga högteknologiska och kunskapsintensiva branscher: it, telekom och life science. Enligt Entreprenörskapsforum har sysselsättningen i dessa branscher minskat med 30–50 procent under det gångna årtiondet. Också här har den rödgröna regeringens politik gått åt fel håll. Höga skatter på jobb försvårar för kunskapsintensiva företag att rekrytera. Ineffektiv subventionspolitik istället för enklare regler på bostadsområdet riskerar att minska möjligheterna att hitta bostäder för anställda. En

skeptisk inställning till arbetskraftsinvandring och utstationering riskerar att ytterligare försvåra för kompetensförsörjningen.

För att möta den ökande konkurrensen behövs en bred reformagenda. En reformagenda för ökad svensk konkurrenskraft. Det är genom konkreta beslut inom områden som transporter, skola och skatter som konkurrenskraften byggs. Den rödgröna regeringen har varit oroväckande passiv

En levande turism- och besöksnäring

År 2016 placerade sig Sverige på en tionde plats när National Brands Index rankade länder efter deras nationella image och identitet. Sverige som turistdestination har stärkts under de senaste åren och landet är nu högre rankat än kända turistdestinationer så som Brasilien, Nya Zeeland, Österrike och Thailand. Under 2017 omsatte turistnäringen 317 miljarder kronor, vilket är en ökning med 6,4 procent från året innan. Det är den kraftigaste ökningen sedan 2006. Den svenska turistnäringen är en viktig jobb-skapare – inte minst som en inkörsport på arbetsmarknaden för unga och nyanlända.

Moderaterna anser att mer kan göras för att ta tillvara Sveriges fulla potential och bli ett än mer framgångsrikt turistland. Viktiga framgångsfaktorer är bl.a. ökad kännedom om svenska destinationer, höjd kompetensnivå inom näringen och fler direkta flyglinjer.

Många goda insatser görs idag av Visit Sweden, Tillväxtverket och Svenska institutet för att stärka Sverige bilden utomlands, attrahera fler utländska turister för att resa, bo, äta och uppleva Sverige, samt för att evenemang och möten kommer till Sverige. För att förstärka dessa aktiviteter anser vi att det behövs en statlig aktör bör få det övergripande ansvaret för besöksnäringen. Vidare ser vi att regioner som arbetar med turism skulle kunna stärkas genom en nationell plattform för samverkan, där goda exempel kan spridas och de regionala turistorganisationerna få den stöttning de behöver för att kunna fullgöra ett gott arbete. De offentliga investeringarna i besöksnäring måste genomsyras av effektivitet – vi vill därför att det sker effektutvärderingar av statens samlade besöksfrämjande.

Utredningen ”Ett land att besöka – En samlad politik för hållbar turism och växande besöksnäring” (SOU2017:95) har presenterat förslag för att stärka besöksnäringen. Bland annat föreslås att regeringen ska ta fram en nationell strategi för hållbar turism och växande besöksnäring i samverkan med berörda aktörer. Moderaterna anser att det är viktigt att samla de främjande insatserna i en strategi för att öka dess effekter. Regeringen bör så snart som möjligt återkomma till riksdagen med konkreta förslag på hur man kan stärka besöksnäringen och turismen i Sverige med en samlad strategi.

Life Science

Life science utgör en viktig näring som genererar stora exportintäkter, skapar sysselsättning och har betydelse för Sveriges ställning som forsknings- och kunskapsnation. Life science-företagen exporterar varje år varor till ett värde av 95 miljarder kronor (motsvarande cirka 7 procent av den totala exporten) och branschen sysselsätter runt 42 000 personer.

Sverige har en lång tradition av medicinsk forskning. Vi har en god utbildningsnivå och välfungerande myndigheter och etikprövningsnämnder. Tydliga spelregler och ett utvecklat samverkans klimat är viktiga förutsättningar för att svensk life science ska frodas och utvecklas. Samtidigt hårdnar den globala konkurrensen inom livsvetenskaperna. Trenden är en allt starkare koncentration till ett fåtal forskningscentra.

Fusioner och uppköp präglar life science-industrin. För att möta den ökade konkurrensen måste Sverige ha globalt konkurrenskraftiga villkor för att attrahera och behålla viktiga företag och forskningscentra. Det berör vitt skilda områden såsom bolagsskatt, expertskatt, akademiskt utbyte, infrastruktur, institutioner med mera.

Sverige har under lång tid betraktats som ett framgångsland vad gäller den kliniska forskningen. Det är en position som på senare år inte alls är en självklarhet. Inom såväl klinisk forskning som den mer akademiska biomedicinska forskningen har Sverige tappat mark. Särskilt tydligt blir det sett till kliniska läkemedelsprövningar, där både antalet startade prövningar och antalet inkluderade patienter som deltar minskat kraftigt under de senaste åren. I grunden handlar problemen om att de forskande företagen haft svårt att få tillgång till hälso- och sjukvården för forskning om nya behandlingsmetoder, såsom nya läkemedel eller medicintekniska metoder. Medarbetare inom hälso- och sjukvården med ambitioner om att forska ges inte alltid möjlighet att göra det. Samverkan mellan life science- och medtech-näringen, akademien och sjukvården måste utvecklas för att skapa optimala möjligheter för klinisk forskning. Detta kan bland annat ske genom att knyta kompetens och kapacitet till vård och akademi via kunskapscentra. Moderaternas vision är att Sverige 2025 ska vara global förebild för samverkan mellan vård, forskning och näringsliv.

Svenska forskningskluster och innovationsmiljöer som ger långsiktig förutsägbarhet för forskning och utveckling inom life science och bör främjas. Det måste finnas en kritisk massa vad gäller individuell och teknisk kompetens inom näringarna liksom samverkan över disciplingränserna. Exempel på sådana laterala samarbeten mellan life science, ICT, medtech och andra näringar, där Astra Zenecas biohub-modell är ett av de främsta, bör därför uppmuntras och stimuleras. Väl utvecklade och livskraftiga life science-kluster bidrar inte bara till en hälso- och sjukvård av världsklass – det kan också bidra till att stärka forskning och näringslivsklimat inom andra sektorer i samhället.

Stärkt äganderätt för gröna näringar

För att kunna utveckla de gröna näringarna måste äganderätten tas i beaktande och respekteras vid myndighetsbeslut. Under de senaste åren har dock myndigheter beslutat om tvingande avsättningar och inskränkningar, som lett till ekonomiska konsekvenser när markägaren inte längre kan använda sin mark. Trots att äganderätten med egendomsskyddet är inskriven i Sveriges grundlag, i Europakonventionen och i FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna.

Äganderätten utgör även en grund för både demokrati och marknadsekonomi. Därför är det viktigt att utreda olika typer av kompensationsmodeller som skulle kunna användas för att begränsa ekonomiska förluster för markägaren. Riksdagen har fattat ett beslut om ett tillkännagivande rörande detta som regeringen nu bör efterkomma.

Skogsnäringen står för 9–12 procent av svensk industris sysselsättning, export, omsättning och förädlingsvärde enligt Skogsindustrierna. Det gör skogsindustrin till en viktig spelare för svensk ekonomi. Skogen har också en central roll i utvecklingen mot ett hållbart och biobaserat samhälle. Det är därför av stor vikt att skogsindustrin får rätt förutsättningar för att kunna utvecklas på lång sikt och att man inte försvårar spelreglerna för näringen.

Statliga bolag

En väl fungerande marknadsekonomi kräver ett starkt och diversifierat privat ägande av företag och kapital. Statens uppgift bör normalt inte vara att äga och driva bolag, utan att ange de ramar och regler som ska gälla för ett dynamiskt näringsliv, där företag konkurrerar på lika villkor. Därför bör staten i princip inte äga bolag som verkar på kommersiella marknader med fungerande konkurrens – såvida inte bolaget har ett särskilt samhällsuppdrag som är svårt att klara av på något annat sätt. Staten är dock en stor företagsägare och kommer så vara under överskådlig tid. Det ställer höga krav på tydliga principer.

De statliga bolagen ska ha fokus på att skapa långsiktiga värden och staten ska vara en aktiv, professionell och ansvarsfull ägare. För att åstadkomma detta är det bland annat viktigt att ge bolagen förutsättningar och möjligheter att utvecklas och fortsätta att konkurrera på sina marknader.

De statliga bolagen ska präglas av öppenhet och föredömlighet samt vara föregångare avseende frågor som till exempel jämställdhet, miljö och socialt ansvarstagande. Vissa statliga företag har ett särskilt samhällsuppdrag. Det är viktigt att dessa tydligt redovisas och är styrande för bolagens verksamhet. Regeringens styrning av de statliga bolagen ska ske inom de ramar som riksdagen fastställt. När förändringar av det statliga ägandet leder till bättre fungerande marknader eller en mer effektiv samhällsservice bör staten minska eller avveckla sitt ägande. Detta ska ses som ett naturligt led i att överväga bolagens olika uppdrag och riktlinjer. Statliga bolag som inte fyller en viktig samhällsfunktion eller är av stort kulturellt värde och som agerar på en fungerande marknad bör avyttras. Eventuella försäljningsintäkter ska användas för att minska statskulden. Försäljning av statlig egendom ska ske affärsmässigt så att skattebetalarnas intressen värnas på bästa sätt. De bolag som agerar på väl fungerande marknader är de som i första hand bör vara föremål för försäljning.

Det statliga ägandet är inte oproblematiskt – en rad problem har under lång tid uppdragats i olika statliga bolag. Orsakerna har i varierande grad berott på skiftande marknads och konjunkturläge, egna initiativ från bolagens ledning samt politisk styrning. I utredningen Ekonomisk värde och samhällsnytta – förslag till en ny statlig ägarförvaltning (SOU 2012:14) lyfter utredaren också fram ett antal problem med den nuvarande modellen för ägarförvaltning. I Sverige påverkar staten sina intressebolag via Finansdepartementet eller Näringsdepartementet. I Finland är delar av det statliga ägandet i stället placerat i ett holdingbolag. Holdingbolaget är ett aktiebolag som ägs i sin helhet av finska staten. Dess uppgift är att ”stärka och stabilisera det inhemska ägandet i nationellt viktiga företag och långsiktigt utöka det ekonomiska värdet på sina innehav”. En lösning med en separat organisation för den operativa ägarförvaltningen lägger grunden för en tydligare struktur och en tydligare roll- och ansvarsfördelning i förvaltningen av statens ägande av företag. Med operativ förvaltning avses här de uppgifter som utförs i syfte att verkställa den styrning som har beslutats av riksdag och regering. De statliga bolagen bör därför placeras i en statlig koncern eller under en särskild myndighet. Ansvaret för den övergripande och strategiska styrningen av statens ägande och bolagens uppdrag kommer fortsatt att ligga hos riksdagen och regeringen medan den operativa ägarutövningen kommer att skötas av förvaltningsbolagen. Härigenom skapas förutsättningar för att förena ett demokratiskt inflytande över statens ägande med en aktiv, effektiv och professionell förvaltning som kan bidra till en bättre långsiktig värdeutveckling i de statligt ägda bolagen.

Avyttring av statliga bolag

Om förändringar av det statliga ägandet leder till bättre fungerande marknader eller en mer effektiv samhällsservice bör staten minska eller avveckla sitt ägande. Detta ska ses som ett led i vikten av att överväga bolagens olika uppdrag och riktlinjer. Exempelvis gäller detta bolag som SBAB, Telia Sonera, SAS och Orion.

Att minska statens ägande i bolag ska emellertid alltid ske med hänsyn till bolagens och skattebetalarnas intresse. Eventuella försäljningar ska genomföras vid en tidpunkt då det utifrån en samlad bedömning kan antas ge det mest affärsmässiga utfallet. Eventuella försäljningar bör därför i regel göras när konjunkturen är god. Det finns en inneboende risk i att staten äger en så stor bolagsportfölj där stora gemensamma värden riskerar att gå förlorade vid exempelvis en lågkonjunktur. Därtill finns det inget självändamål att staten agerar på redan väl fungerande marknader såsom bank-, fastighets- eller flygmarknaden.

Intäkterna ska användas för att amortera av statsskulden. På sikt bör staten kvarstå som ägare endast då tungt vägande skäl talar för detta, exempelvis när det finns ett angeläget samhällsuppdrag som svårigen kan hanteras på annat sätt eller är strategiskt eller säkerhetspolitiskt viktiga.

Statliga bolags samhällsansvar

Vissa statliga bolag har ett särskilt samhällsuppdrag. Det är viktigt att dessa tydligt redovisas och är styrande för bolagens verksamhet. Regeringens styrning av de statliga bolagen ska ske inom de ramar som riksdagen fastställt. Vi förutsätter att regeringen förankrar förändringar i exempelvis ägardirektiv och bolagsordning i riksdagen för att säkra långsiktighet och insyn.

Postnord är ett statligt bolag med samhällsansvar som varje dag hanterar paket, logistik och brev. Men efter den svidande kritik som under hösten 2016 har riktats mot Postnords agerande – brev som inte kommer fram, paket som hanteras ovarsamt och slås sönder, räkningar som försvinner och därmed sätter människor i kläm – är det nödvändigt med en översyn kring Postnords framtid och det statliga ägaransvaret. De höga antal klagomål som inkommit från privatpersoner och företag mot Postnord är inte acceptabelt. Samtidigt har Post- och telestyrelsen (PTS) rapporterat om en anmärkningsvärd försämring av den svenska posthanteringen, vilket också bekräftas av EU-kommissionens postorgans undersökning. Vi har idag en sämre posthantering än exempelvis Grekland, Slovakien och Lettland och på endast fyra år har Sverige tappat åtta placeringar i den europeiska postrankingen och återfinns idag på plats 15 av 27. Att posthanteringen fungerar väl är en viktig del i vårt samhälles infrastruktur. När den inte fungerar kan det få förödande konsekvenser för enskilda människor. Regeringen måste nu på allvar som majoritetsägare i Postnord säkerställa att verksamheten avsevärt förbättras.

Lars Hjalmered (M)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)

Lotta Olsson (M)

David Josefsson (M)